

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatos & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

§. 3. Quomodo utiliter occupandi sint Captivi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

fero, devotissimèque precor, ut easdem in debita satisfactionem clementer suscipere, & sicut passio Filij tui consortem me esse voluisti, ita & gloriæ quondam consortem efficere digneris. Per eundem Christum Dominum nostrum, Amen.

O Sanctissima Mater mea MARIA, O S. Angele Custos, O Sancte, cujus nomen indignus gero, O S. Pauline, & Leonarde Captivorum misericordissimi Patroni, O omnes Sancti, quotquot olim captivi propter DEUM extitistis, cæteri que Patroni mei, intercedite, quæso, pro me, gratiamque à DEO impetrate, ut juxta exemplum vestrum captivitatem hanc meam, aliàsque tribulationes cum debita patientia & caritate, quamdiu DEO visum fuerit, supportate, & tandè in æterna gloria vobis associari merear, Amen.

Fidelium animæ per misericordiam DEI requiescant in pace, & pro me, aliisque Peccatoribus intercedant.

§. III.

Quomodo utiliter occupandi sint Captivi.

I. Cùm sapienter suaserit S. Hieronymus epist. 4. *Facit aliquid operis, ut te semper Diabolus inveniat occupatum*; nec minùs veraciter dixerit Cassianus l. 10. instit. c. 3. hanc ab antiquis Ægypti Patribus sancitam esse sententiam operantem hominem dæmone uno pulsari, otiosum verò ab innumeris spiritibus impugnari; meritò ex primarijs Operarij circa Captivum curis ea etiam esse debet, ut, quantum personæ, locique circumstantias licuerit, utiliter semper occupatum teneat, & hac ratione plurimis tentationibus, periculisque eripiat. Triplicis autem potissimum generis occupationes reperio, quæ ejusmodi Captivis præscribi possunt, eas videlicet ipsas, quas olim Angelus S. Antonio eremi fastidium concipienti ostenderat, dum interdum manibus laborare, interdum orare, interdum legere, aut cibum capere

conspicuum est, quæ ipsa etiam Captivis commendari videntur posse.

II. Primò ergo, si fieri possit, ei laborem manuum commendet, maximè, si artem aliquam nòisset, quæ nullo instrumentorum apparatu indigeret, & ex qua lucellum aliquod pro solatio, subsidiòque captare posset. Quòd si verò talem artem non nòrit, possit autem Familiam Custodis carceris in rebus ad domesticum obsequium & victum pertinentibus, salva carceris clausurâ, juvare, utiliter omnino ei suadebitur, ut, si quidem personæ dignitas non obstet, ejusmodi laborem fallendi otij, & charitatis, humilitatisque exercendæ gratiâ interdum suscipiat. Quia tamen rarior ejusmodi occasio se apud Captivos offert, ideo

III. Secundò eidem, si legere didicerit, lectionem libri cujusdam spiritualis suadere poterit, & talis maximè, qui ipsum solatio afficere, atque ad patientiæ, constantiæque imitationem excitare possit. Quales esse exempli gratia possunt Vita Christi ab Adamo Walasser conscripta, Vitæ Sanctorum à Suario & aliis collectæ, Liber Genealogiæ Christi vel B. Virginis (germanicè *das Stammenbuech*) Ars semper gaudendi ab Alphonso Antonio de Sarasa composita, Heliotropium, Gymnasium Patientiæ, Æternitas, Cælum, aut Rogus Damnatorum P. Hieremiæ Drexelij, Pædagogus Christianus in secunda præcipuè parte, *Trostbrunn* P. Georgij Vogleri, *Haus Apotec* D. Georgij Pistorij, & similes. Ad eundem finem etiam servire possunt libri aliqui varias Sanctorum Martyrum effigies, eorumque Martyria representantes; quales quidem libros expediret sumptibus Magistratus, vel certè privatarum quarundam personarum eleëmofynâ coëmptos in publica custodia asservari, aut saltem ab ipso Operario domus in hunc usum paratos haberi, & tantò libentiùs Captivis commodari, quantò majus illi ex tali lectione solatium, fructumque sperare meritò possunt.

IV. Quia verò multi omnino legere non sciunt, aut certè ob carceris obscuritatem non possunt, ideo tertiâ, eaque omnibus communis occupatio superest, ipsa scilicet oratio, quæ tantò efficacius Captivis commendari debet, quantò majorem habent causam, divinam sibi Clementiam propitiandi, auxiliùmque ad fortiter perferendas captivitatis calamitates

mitates implorandi. Porro etfi non ignorem, varios mo-
 & exercitia orandi à varijs Authoribus præscribi, univertim
 tamen in ijs usurpandis sequentes tres regulas observanda
 cenfeo. 1. Ut certæ aliquæ preces, aliæque pietatis exerci-
 tia ad præsentem statum magis accommodata eligantur, quæ
 quotidie singulari cum diligentia ac devotione perfolvan-
 tur. 2. Ut illæ preces præ aliis assumantur, & frequenten-
 tur, quæ ab Ecclesia approbatæ, atque ab eadem constant
 usurpatæ sunt, quales sunt Oratio Dominica, Salutatio An-
 gelica, Symbolum Apostolorum, aut Nicænum, aut S. Atha-
 nasi, Psalmodia Sacra, Antiphonæ B. Virginis, Cantica Sa-
 cra, Litanix, Corollæ peccatorix &c. 3. Ut doceantur Ca-
 ptivi, quâ ratione etiam ipsi mentem per jaculatorias preces
 & suspiria elevare, & tum se adversus diabolicas suggestiones
 tueri, tum ad exemplum Davidis os suum aperire, spiritum-
 que solatij & confortationis attrahere possint. In quibus ta-
 men omnibus suadendis magnopere cavere debet Operarius,
 ne discretionis limites transgrediens plus æquo oneret Cap-
 tivum, & fastidium creans efficiat, ut anima ipsius saturata cal-
 care incipiat favum suavissimum spiritualium horum exer-
 citiorum.

V. Cæterum ut sciat Operarius, quæ præcipue exercitia
 pietatis suadere debeat, ego sequentia potissimum suadenda
 censerem. 1. Ut, ubi manè evigilaverit, mox principium diei
 à devota oratione auspicietur, & primarios tres virtutum actus
 eliciat, agratitudinis scilicet pro nocturna custodia, alijsque be-
 neficiis; contritionis ob peccata tum illâ nocte, tum alijs
 commissa: & intentionis bonæ, quâ opera illius diei DEO
 ac SS. Patronis suis consecret. Et si verò praxis maritima he-
 jus precatationis cui vis sit libera, hæc tamen, quæ sequitur, sim-
 plicioribus, & in oratione frequentanda minùs exercitiam
 hominibus accommodatissima, ideòque maximè commen-
 danda videtur, ut scilicet, ubi è lecto surrexerint, genibus flexis
 Crucem majorem forment, dicantque;

Benedictio DEI omnipotentis, Patris, & Filij, &
 Spiritus Sancti.

Benedictio Domini mei JESU CHRISTI, San-
 ctissimæ Matris ejus, & S. Josephi.

Bene-

Benedictio SS. Patronorum meorum, Sanctorum
hujus diei, & omnium Electorum suorum descendat
super me, & maneat semper.

Postea verò ubi vestes induerit, hæc suspiria subjungat
supradictos tres actus continentia.

Benedicta sit sacrosancta Trinitas, & omnes Cœli-
tes, quibus summas ago gratias pro omnibus benefi-
ciis hæc nocte, & alias exhibitis.

Benedicta sit Sacrosancta Trinitas, & omnes Cœ-
lites, quorum amore doleo ex corde de omnibus pec-
catis hac nocte & aliàs commissis, firmissimè que sta-
tuo, deinceps ea diligentissimè cavere.

Benedicta sit Sacrosancta Trinitas, & omnes Cœ-
lites, ad quorum honorem offero omnes cogitatio-
nes, verba, & opera hodie perficienda, ut defunctis
profint ad requiem, mihi autem & viventibus ad gra-
tiam ac vitam sempiternam, Amen.

Quòd si hæc suspiria (quæ non est necesse formalibus his
verbis concipi) servare vel elicere non possit, saltem ter Pa-
ter & Ave ad eundem finem recitet. 2. His precibus peractis
utiliter valde Litaniam Omnium Sanctorum jungerentur, ut
desideratam propitiationis divinæ gratiam multiplicatis In-
tercessoribus tantò faciliùs, efficaciusque obtineat. Post
quas Litanias lectioni spirituali, vel labori manuali vacare
possit. 3. Etsi SS. Missæ Sacrificio adesse præsens corpora-
liter non possit; ut tamen eidem spiritualiter intersit, omnino
studendum est; unde docendus erit, quâ ratione audito ad
Missam pulsu se gerere, & fructus tam copiosi ipse quoque
participem se facere possit. Quem in finem libelli quidam
preparatorij pro singulis Missæ partibus aptas orationes & affe-
ctus suggerentes non parùm servient. 4. Valde etiam con-
sultum est, ut pro felici morte obtinenda singulis horis Salu-
tationem Angelicam recitare afuescat, quibus non incongruè
sequentem aspirationem subjungeret:

M 4

O Do-

O Domine JESU CHRISTE, propitius esto mihi maximo Peccatori, nunc, & in hora mortis meae, & da mihi patientiam in tribulatione mea, pro qua & pro omnibus beneficiis hâc horâ & per totam vitam acceptis gratias tibi, quàm possum, maximas ago.

Aliqui suadent, ut ad refrendam sanctissimæ Passions Christi memoriam singulis horis mysteriū illud, quod eâ horâ peractum creditur, inferatur, dicendo v. g. horâ quartâ naturinâ: *Ave MARIA &c. IESVS pro me ter à proprio discipulo negatus, in cujus honorem & unionem offerre digneris omnia opera mea hâc horâ facienda:* & tum simili modo ad alias horas aliud mysterium inferendo v. g. pro hora quinta JESUS pro nobis apud Pilatum falsò accusatus. Pro sexta ad Herodem missus. Pro septima Barrabæ postpositus. Pro octava pro nobis flagellatus. Pro nona spinis coronatus. Pro decima ad mortem damnatus. Pro undecima crucem bajulans. Pro duodecima crucifixus. Pro prima te Joanni, & Joannem tibi commendans. Pro secunda felle & aceto potatus. Pro tertia mortuus. Pro quarta de cruce depositus. Pro quinta sepultus. Pro sexta Discipulis pedes lavans. Pro septima Sacrosanctum Corpus & Sanguinem Discipulis distribuens. Pro octava agoniam passus. Pro nona à Juda traditus. Pro decima à Judæis captus. Pro undecima à Discipulis derelictus. Pro duodecima ad Annam ductus. Pro prima apud Caipham colaphizatus. Pro secunda durissima per noctem perpeffus. Pro tertia vigilans & orans. Circa quas tamen horas notant, non esse tan anxie curandum, ut suo quodque mysterium tempore recolatur (id enim per noctem moraliter fieri vix posset) sed sufficere, si illâ horâ, quæ auditur, mysterium illi conveniens recolatur, reliqua autem quæ omissa sunt, vel omittenda prævidentur, simul eâ horâ, quæ proxima est omiffis, cum mysterio tunc recolendo recolantur. Hunc, inquam, modum aliqui non modicum solatium Captivis allaturum putant, eò quòd *nihil adeè durum sit*, teste S. Gregorio in Epist. *quod non æquanimiter toleretur, si Christi Passio ad memoriam revocetur.* Verumtamen quia ob mysteriorum multitudinem non tam facile ab omnibus capi potest, non nisi cum magna confide-

consideratione proponendus, &, ut facilius capiatur, etiam scripto tradendus est. 5. Post meridiem Litanias de SS. Patronis Captivorum non incommodè recitaret, eò quòd horum Sanctorum Patrocinium tantò ferventiùs implorandum videatur, quantò illi ex concepta erga captivos misericordia proniores sunt ad illis succurrendum. Sic autem se habent illæ Litanie.

KYrie eleison, Christe eleison.

KYrie eleison.

Christe audi nos, Christe exaudi nos.

Pater de cœlis DEUS. Miserere nobis.

Fili Redemptor Mundi DEUS.

Spiritus Sancte DEUS.

Sancta Trinitas unus DEUS.

JESU pro nobis à Judæis comprehense.

Miserere nobis.

JESU vinculis constrictæ.

JESU in carcerem coniectæ.

JESU ad mortem damnate.

JESU ad montem Calvarie eductæ.

JESU pro nobis crucifixe.

S. MARIA Consolatrix Captivorum.

Ora pro nobis.

Omnes SS. Angeli Captivorum Custodes.

Orate pro nobis.

S. Petre è carcere liberate. Ora pro nobis.

S. Paule in carceribus abundantius detente.

S. Pauline.

S. Leonarde.

S. Petre Nolafce.

S. Raymunde Nonnate.

Omnes Sancti, qui unquam in carcere fuistis.

Omnes Sancti ad mortem damnati.

Omnes Sancti Martyrio affecti.

M 5

Pro-

Propitius esto. Parce nobis, Domine.

Propitius esto. Exaudi nos Domine.

Ab omni pusillanimitate. Libera nos Domine.

Ab omni impatientia.

Ab omni tristitia.

A morte perpetua.

Per captivitatem tuam.

Per accusationem tuam.

Per flagellationem tuam.

Per coronationem tuam.

Per damnationem tuam.

Per crucem & passionem tuam.

Per ignominiosam mortem tuam.

Per SS. Vulnera tua.

Peccatores. Te rogamus, audi nos.

Vt nobis parcas.

Vt ad veram pœnitentiam nos perducere digneris.

Vt veram omnibus Captivis patientiam largiri digneris.

Vt omnes Captivos consolari & confortare digneris.

Vt omnes Captivos in libertatem asserere digneris.

Vt omnes Captivos à mortis sententia liberare digneris.

Vt omnes animas Defunctorum è Purgatorij carcere educere digneris.

Vt nos exaudire digneris.

Agnus DEI, qui tollis
peccata mundi.

Parce nobis,
Exaudi nos, Domine.
Miserere nobis.

ŷ. Orate pro nobis Sancti Patroni.

℞. Vt digni efficiamur promissionibus Christi.

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEVS, qui sanctos Pa-

tronus nostros mirabili in Captivos caritate ac misericordia decorasti; te supplices exoramus, ut eorum meritis & precibus à vinculis & captivitate nostra liberati, liberis tibi mentibus servire valeamus. Per Christum Dominum. Amen.

6. Etiam Psalmi Pœnitentiales ut quotidie à Captivis recitentur, summopere suadendum est, S. Augustini exemplo, qui sub extremi morbi tempus, quando in lecto suo captivus quasi tenebatur, eosdem grandioribus literis descriptos ad lecti parietes affigi jussit, ut eorum quotidiana recitatione tanto facilius divinam Justitiam sibi conciliaret, atque ad beatam mortem disponeret. 7. Corona quoque B. Virginis tanto religiosius & ferventiùs quotidie percurrenda est, quanto majorem ex hac recitatione consolationem, opemque sperare potest. 8. Antequàm somnum capere velit, ejusdem Sanctissimæ Virginis Litanias Lauretanæ pro felici morte à Fidelibus dici solitas & ipse devotè recitet, eique consuetam conscientia suæ discussionem subjungens, consuetis precibus sese ad somnum capiendum accingat.

VI. Atque hæc videlicet preces ordinariè recitandæ videntur; quibus tamen non obstantibus, poterunt Captivis alij ad huc Libelli prelatorij (quales præcipuè esse possunt *de Prof. Brunn P. Vogleri, Paradisus animæ, Liber prelatorius S. Gertrudis, Thesaurus Precum*) offerri, ex quibus pro libitu suo varias preces seligere, & pro solatio suo recitare queant.

VII. Quòd si verò Captivus legere non posset, tum suadendum illi erit, ut Rosarij recitatione crebriore defectum hunc suppleat, eumque in finem integrum quotidie Psalterium in tres partes distinctum tribus diversis temporibus devotè recitet. Sed & alium Dominicæ Orationis & Salutationis Angelicæ numerum ad honorem SS. Vulnerum, SS. Patronarum, quatuordecim Auxiliatorum (nempe SS. Georgij, Viti, Blasij, Dionysij, Erasmi, Panthaleonis, Cyriaci, Christophori, Achatij, Eustachij, Ægidij, Catharinæ, Margarethæ, Barbaræ, quos proinde post nomen *MARIÆ* in salutatione Angelica nominare potest) aut septem Asylorum, quæ sunt SS. Trinitas, Christus in SS. Eucharistia existens, Christus in cruce passus, beatissima Virgo, omnes Angelici Spiritus, omnes reliqui Sancti,

Et,

eti, Animæ in Purgatorio detentæ (nam & hæc probabili-
pro nobis orant) aut alios similes ob fines pro sua devotio-
percurrendum sibi feligere poterit.

VIII. Denique pro jaculatoris tesseriis & suspiriis,
quibus interdum se ipsum excitet, mentemque ad DEUM ele-
vet, sequentes ei versiculi fervire possunt.

Pater mi, si possibile est, transeat Calix iste à me:
verumtamen non mea, sed tua voluntas fiat,

Ego quidem justè hæc patior, Dominus autem
quid fecit.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum an-
tiquarum, sed citò anticipent me misericordia tua.

Adjuva nos DEVS salutaris noster, & propter glo-
riam nominis tui libera nos, & propitius esto pecca-
tis nostris propter nomen tuum.

Miserere mei DEVS secundùm magnam miseri-
cordiam tuam.

Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum
speravimus in te.

Tribulatio & angustia invenerunt me, mandata
tua meditatio mea est.

Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen
Domini benedictum.

Absit mihi gloriari, nisi in cruce Domini mei JE-
SU CHRISTI.

Domine, in flagella tua paratus sum, & dolor me-
us in conspectu tuo semper.

Mihi autem adhærere DEO bonum est, & ponere
in Domino DEO spem meam.

Bonus Dominus, & confortans in die tribulatio-
nis, & sciens sperantes in se.

Sub tuum præsidium confugimus, Sancta DEI ge-
nitrix, nostras deprecationes ne despicias in necessi-
tati-

tatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos semper Virgo gloriosa & benedicta.

Miseremini mei, miseremini mei saltem vos Patroni mei, quia manus Domini tetigit me.

OS. Angele Custos, defende me tuo Patrocinio, ne succumbam in rigoroso iudicio.

§. IV.

Quomodo contra tentationes muniendi sint Captivi.

Duplicis generis tentationes occurrere possunt Captivis, quarum priores sunt ipsis cum ægris & aliis afflictis communes (quales sunt tentationes contra fidem, diffidentiam & desperationis, timoris vitæ amittendæ, aut possessorum bonorum, sollicitudinis de Uxore & Liberis, impatientiæ, & metus Purgatorij, de quibus sequenti in capite fusiùs agetur) posteriores solis ipsis Captivis propriæ sunt, de quibus hoc loco breviter ostendetur, quâ ratione Operarius eosdem adversus ejusmodi tentationes munire debeat.

II. Prima itaque tentatio ex solitudinis & inclusionis molestia oritur, quæ ijs præcipuè gravis admodum accidit, qui majori priùs libertate, licentiâque sunt usi. Contra quam sic muniat. 1. Revocet illis in memoriam commune illud proverbium, quo dici solet: *Anima magis est, ubi amat, quàm ubi animat*: hortetur proinde, ut in Paradisum cælestem mente se conferant, & sic carceris molestias non sentiant, prout olim SS. Martyres fecerant, de quibus dicebatur: *Crus in nervo, animus in calo*. 2. Hortetur, ut in invocatione Sanctorum per varias preces, & lectione librorum spiritualium se instanter exercent; sic enim fore, ut cum veritate dicere possint: Nunquam minùs solus fui, quàm cum solus fui. 3. Considerare eos jubeat, quàm multi Sancti, se ultro in angustas cellulas propter DEVM, & animæ salutem incluserint, totamque propemodum vitam ibidem transfegerint. Quot etiam hodie nobilissimæ, ditissimæ, & tenerrimæ Virgines ultro in perpetua claustra includi sinant, & pro summo DEI favore ac beneficio agnoscant. Dicat proin ad Captivos: *Potuerunt isti, & istæ, & vos non poteritis?* 4. Ostendat illis, quàm